

Ärende: VN/19196/2024

Utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om Finlands Akademi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

I regeringens förslag till proposition föreslås huvudsakligen att strukturerna för förvaltningen av Finlands Akademi förtydligas genom att

- 1) den nuvarande kommittén för forskningsinfrastruktur ändras till ett råd för forskningsinfrastruktur, vars uppgifter och utnämningspraxis motsvarar Akademinns övriga forskningsråds uppgifter och utnämningspraxis
- 2) stärka det strategiska arbetet i Akademinns styrelse slopas den närvaro- och yttranderätt vid styrelsens sammanträden som ordförandena för de forskningsråden, kommittén för forskningsinfrastruktur och rådet för strategisk forskning har.
- 3) att anställning av akademiprofessorer och akademiforskare som tryggt kontinuiteten i Finlands Akademinns system för forskartjänster och som hänfört sig till övergångsperioden för universitetsreformen, som trädde i kraft 2010, upphävs samt
- 4) vid skötseln av sina uppgifter ska beakta Finlands nationella säkerhet och internationella förpliktelser samt utrikes- och säkerhetspolitiska riktlinjer.

Åbo Akademi (ÅA) framför följande synpunkter om propositionen:

- 1) ÅA stöder förslaget om att ett råd för forskningsinfrastruktur bildas som är i linje med de övriga vetenskapliga råden. Detta förenhetligar Finlands Akademinns strukturer och möjliggör att akademisk expertis prioriteras framom andra möjliga kriterier.

2) I propositionen föreslås också att närvarorätten vid styrelsens möten tas bort för ordföranden för de akademiska kommittéerna med argumentet att det strategiska arbetet skulle förstärkas. Det förblir en aning oklart hur detta skulle främjas. Dialogen med forskningsråd och de akademiska kommittéerna skulle högst antagligen försvåras trots att Finlands Akademiens interna organisationsstruktur och särskilt den interna informationsflödet inte bedöms försvagas på något märkbart sätt. En möjlighet kunde vara att styrelsen kunde höra kommittéernas ordföranden vid behov. Detta skulle klargöra läget en aning.

3) Åbo Akademi stöder förslaget.

4) Det mest beaktansvärda förslaget hänför sig till frågan om att Finlands Akademi bör beakta Finlands nationella säkerhet och internationella förpliktelser inklusive utrikes- och säkerhetspolitiska riktlinjer. Detta motiveras med att forskning som bedrivs med finländska forskningsmedel inte ska äventyra Finlands försörjningstrygghet, krisberedskap eller säkerhet. Tillägget är befogat och förståeligt med tanke på eventuella tillämpningar av forskningsresultat som forskning kan bidra med. Det är uppenbart att världen och det säkerhetspolitiska läget har förändrats avsevärt under de senaste åren vilket också återspeglar sig till samhällets alla områden inklusive forskningen som i grunden är internationell och gränsöverskridande. Det som förblir oklart i motiveringarna är vilka omständigheter vid bedömningen av forskningsfinansiering bör beaktas och om dessa övervägningar slutligen görs i Finlands Akademiens styrelse med politisk styrning. Bedömningen av den vetenskapliga kvaliteten och vilka utlysningar eller tematiska helheter som finansieras ska först och främst göras av sakkunniga experter. Vilka andra faktorer av säkerhetspolitisk karaktär som bör beaktas vid bedömningen borde preciseras i lagförslaget. Internationellt samarbete inom forskningen borde alltid spöras och endast i undantagsfall begränsas av klara och tydliga transparenta kriterier som kan beaktas nationella säkerhetspolitiska överväganden.

Berg Johan

Åbo Akademi - Prorektor för forskning, professor Reko Leino